

Obsah

Národní identitní autorita	1
<i>Popis Národní identitní autority</i>	1
<i>Pravidla pro Národní identitní autoritu</i>	3

Národní identitní autorita

Popis Národní identitní autority

NIA zajišťuje orgánům veřejné správy státem garantované služby identifikace a autentizace včetně federace údajů o subjektu práva ze základních registrů a možnost předávání přihlašovací identity dle principy Single Sign-On. Pro osoby uvedené v ROB nebo přihlašující se identitou v rámci eIDAS z členských států EU nemusí OVS řešit přihlašovací identity pro své klienty samo. V současném stavu ROB (stav As-Is) tedy pouze pro občany ČR a cizince s trvalým pobytem. V budoucím stavu (stav To-Be) pro občany ČR, cizince s trvalým pobytem a jiné fyzické osoby (EjFO), které mají k ČR právní či majetkový vztah (zahraniční vlastník nemovitosti, zahraniční lékař, zahraniční student, apod.).

Národní identitní autorita vytváří federativní systém, který se skládá z následujících komponent:

- **Národní bod** jako centrální bod federativního systému, který zajišťuje komunikaci a registraci účastníků federace. Tato komponenta zajišťuje současně vždy **jednoznačné ztotožnění** osoby, která prokazuje svoji totožnost předložením autentizačních prostředků
- **Kvalifikovaný správce**, který vydává jednoznačně identifikovaným fyzickým osobám prostředky pro vzdálenou autentizaci (prokázání totožnosti) a provádí veškeré činnosti spojené se správou těchto prostředků a prokazováním totožnosti fyzické osoby
- **Základní registry**, které poskytují jednoznačnou identifikaci osoby a zajištění vazeb této osoby vůči referenčním údajům o osobě
- **Národní uzel eIDAS**, který zajišťuje přijímání vzdáleného prokázání totožnosti z ohlášených systémů dle nařízení eIDAS a předávání vzdálené identifikace a autentizace z České republiky ostatním státům EU. Ostatní státy EU budou muset akceptovat české identity od 13.9.2020, kdy vyprší lhůta ohlášeného prostředku Elektronického občanského průkazu.

Ačkoliv nyní poskytuje NIA své služby pouze jako "Front-end" řešení za pomoci SAML tokenů, je plánováno i poskytování služeb jako "Back-end" pro využití překladů identity a identifikátorů za pomoci eGON služeb.

Atributy vydávané Service Providerům

Následující atributy jsou NIA vydávány tzv. kvalifikovaným poskytovatelům služby. Problematika je popsána také v části [Portály veřejné správy a soukromoprávních uživatelů údajů](#). Tučně označené atributy odpovídají standardu eIDAS, ostatní atributy sice standardu neodpovídají, kvalifikovaný poskytovatel služby má ale možnost při komunikaci v rámci ČR o jejich vydání požádat.

Atribut/Element	Název atributu	Popis
Příjmení	CurrentFamilyName	Referenční údaj – Příjmení fyzické osoby. Viz eIDAS reference.
Jméno	CurrentGivenName	Referenční údaj – Jméno, případně jména fyzické osoby. Viz eIDAS reference.
Datum narození	DateOfBirth	Referenční údaj – Datum narození fyzické osoby. Viz eIDAS reference.
Místo narození	PlaceOfBirth	Referenční údaj – Místo narození fyzické osoby. Viz eIDAS reference.

Atribut/Element	Název atributu	Popis
Země narození	CountryCodeOfBirth	Referenční údaj – Země narození fyzické osoby, předávána v kódu podle standardu ISO 3166-3.
Adresa pobytu	CurrentAddress	Referenční údaj – Adresa pobytu fyzické osoby, je předávána zakódovaná pomocí BASE64. Obsahuje (pokud je uvedeno v ROB) název ulice (Thoroughfare), název pošty (PostName), PSČ (PostCode), název obce, případně doplněnou o část obce (CvaddressArea) a číslo domovní/číslo orientační (LocatorDesignator). Atribut vychází z ISA Core Vocabulary a tam je také uveden podrobnější popis atributu.
Email	Email	Emailová adresa uvedená na eidentita.cz v sekci „Vaše údaje“.
Je starší než X	IsAgeOver	Výpočet je starší než X podle referenčního údaje Datum narození.
Věk	Age	Výpočet věku podle referenčního údaje Datum narození.
Telefon	PhoneNumber	Telefonní číslo uvedeno na eidentita.cz v sekci „Vaše údaje“.
Adresa pobytu (předávána v podobě RÚIAN kódů)	TRadresaID	Referenční údaj – Adresa pobytu fyzické osoby je předávána v kódech podle RÚIAN. Obsahuje (pokud je uvedeno v ROB) kódy pro okres, obec, část obce, ulici, PSČ, stavební objekt, adresní místo, číslo domovní a orientační.
Level of Assurance (LoA)	LoA	Stupeň (úroveň) jistoty nebo zajištění. Viz eIDAS reference.
Pseudonym	PersonIdentifier	Identifikátor fyzické osoby.
Typ dokladu	IdType	Druh elektronicky čitelného dokladu.
Číslo dokladu	IdNumber	Číslo elektronicky čitelného dokladu.

Pseudonym - bezvýznamový směrový identifikátor

Pseudonym, neboli identifikátor fyzické osoby, který se od NIA předává je pro každého kvalifikovaného poskytovatele služby jedinečný a neměnný. Neslouží jako veřejný identifikátor, ale jako [identifikátor technický](#). Pokud by došlo na situaci, kdy se pseudonym pro fyzickou osobu změní, bude úřad o této skutečnosti informován prostřednictvím informačního systému základních registrů, protože se mu změní i [agendový identifikátor fyzické osoby](#). Soukromoprávní uživatel údajů o této změně nebude notifikován, protože nemůže být napojen na [základní registry](#) nepřímo, avšak tuto službu mu může zprostředkovat jeho nadřízený úřad.

Pokud však chce mít kvalifikovaný poskytovatel služby jistotu o aktuálnosti pseudonymu, musí postupovat dle pravidel [propojeného datového fondu](#), tzn. mít ztotožněn svůj datový kmen a odebírat notifikace z [informačního systému základních registrů](#).

Mandáty, práva a role v elektronické identifikaci pro klienty veřejné správy

Kvalifikovaný poskytovatel elektronických služeb **bude nadále zodpovědný** za řízení oprávnění (autorizaci) fyzické osoby, která prokázala takto svoji totožnost. Nadále tedy musí provádět správu oprávnění na základě údajů o osobě, které získá z [Propojeného datového fondu](#) a vlastních údajů vedených v agendě.

Pravidla pro Národní identitní autoritu

Úřad musí zajistit identifikaci a autentizaci klientů veřejné správy prostřednictvím kvalifikovaného systému elektronické identifikace (v současnosti pouze [NIA](#)) tam, kde ověření totožnosti vyžaduje právní předpis nebo výkon působnosti. Pro využití Národní identitní autority se musí organizace stát tzv. Kvalifikovaným poskytovatelem, dle postupu popsáném u [Portálů veřejné správy a soukromoprávních uživatelů údajů](#).

Zásadním požadavkem bezpečnosti a transparentnosti pro informační systémy veřejné správy je požadavek na jednotnou elektronickou identifikaci externích uživatelů. Pro každou operaci je nutná znalost osoby, která tuto operaci provádí zvláště z hlediska nepopiratelné zodpovědnosti osoby. Externí uživatelé (klienti) informačních systémů veřejné správy musí být jednoznačně identifikováni zvláště z důvodů ochrany osobních údajů a dále z procesního hlediska, jak předpokládá správní řád (jednoznačné prokázání totožnosti účastníků řízení).

Úloha správy přístupů se pro každý informační systém veřejné správy skládá z následujících kroků:

- **Identifikace** - jednoznačné a nepopiratelné určení fyzické osoby, která přistupuje k informačnímu systému veřejné správy
- **Autentizace** - prokázání, že přistupující osoba je tou osobou, za kterou se vydává. Autentizace probíhá předložením **autentizačních prostředků** (například uživatelské jméno a heslo, autentizační certifikát), které osobě přidělil správce informačního systému
- **Autorizace** - na základě údajů o identifikované a autentizované osobě a dalších údajů o této osobě (například zařazení na pracovní pozici) zařazení osoby do odpovídající role a z toho vyplývající vyhodnocení oprávnění na úkony a data v rámci informačního systému.

NAP v této oblasti vyžaduje naplnění následujících principů pro všechny informační systémy veřejné správy:

1. Každý úřad, který poskytuje své služby elektronicky a potřebuje pro ně ověřeného klienta, musí využít služeb kvalifikovaného systému elektronické identifikace (v současnosti pouze [NIA](#))
2. Každý úřad musí akceptovat nejen identitu českého občana, ale kteréhokoliv občana Evropské Unie dle eIDAS.
3. Při tvorbě identitního prostoru si prvně udělat analýzu, zda nepostačuje již některý z federovaných identit v rámci kvalifikovaného systému elektronické identifikace (v současnosti pouze [NIA](#))
4. Jakýkoliv nový identitní prostor musí být budován tak, aby byl federovaný v rámci kvalifikovaného systému elektronické identifikace (v současnosti pouze [NIA](#))
5. Prostředky pro identifikaci a autentizaci jsou vždy vydány bezpečnou a jednoznačnou cestou identifikované osobě tak, aby byla zajištěna minimálně úroveň důvěry značná. O tomto vydání prostředků existuje trvalý záznam spolu s údaji, jak byla ověřena identita osoby
6. Osoba, jíž byly prostředky vydány, nedílně zodpovídá za ochranu těchto prostředků před odcizením a zneužitím
7. Osoba, jíž byly prostředky vydány, nese nedílnou zodpovědnost za všechny úkony, které byly v informačním systému provedeny při použití těchto prostředků
8. Věcný správce agend, které jsou vykonávány v rámci informačního systému, zodpovídá za obsazení osob do rolí (technicky vykonává technický správce informačního systému, vždy však na základě podkladů o věcných správcích). Tuto svoji zodpovědnost může delegovat v rámci organizační struktury na více zodpovědných osob.

Mandáty, role a práva v elektronické komunikaci

Zajištění správné obsazení do role neboli autorizace, klienta využívajícího elektronické služby je jedním ze základních předpokladů jejího správného fungování. Různé role mají v rámci služby různá oprávnění a povinnosti a poskytovatel služby je povinen nabídnout klientovi veškeré role, do kterých se v rámci služby může pasovat, včetně rolí jako zástupce právnické osoby, zástupce nezletilého, registrující lékař pacienta a další. Tyto role s oprávněními vůči jiným klientům veřejné správy jsou mandáty. Aby proběhlo správné obsazení do role a zjištění mandátu, je pro poskytování elektronických služeb klientům veřejné správy nutné mít zajištěno několik základních náležitostí:

1. Znalost typů mandátů při jednání s veřejnou správou
2. Jednoznačnou identifikaci a autentizaci klienta veřejné správy
3. Systém veřejné správy schopný komunikovat a získávat údaje z propojeného datového fondu
4. Vlastní zajištění autorizace klienta veřejné správy

Mandáty pro jednání s veřejnou správou

Při výkonu veřejné správy a to zejména při jakékoliv interakci a komunikaci s klientem veřejné správy je nutné, aby veřejná správa respektovala mandáty k zastupování jedné osoby druhou na základě různých titulů. Zjednodušeně se dá rozdělit forma mandátu zastupování dle následující tabulky.

Typ subjektu	Mandát
Fyzická osoba	Jednající sama svým jménem
	Jednající jménem jiné fyzické osoby ze zákona: <ul style="list-style-type: none"> - rodič dítěte, - manžel/manželka, - registrovaný partner/partnerka, - opatrovník
	Jednající jménem jiné fyzické osoby ze zmocnění: <ul style="list-style-type: none"> - plná moc, - advokát, - zastupující FO, - jiný druh zmocnění, - na žádost bez zmocnění
Fyzická osoba jednající za právnickou osobu	Jednatel právnické osoby
	statutární zástupce právnické osoby (jedna FO)
	Statutární orgán právnické osoby (více FO)
	Insolvenční správce
	Likvidátor
	Jednající jménem zřizovatele právnické osoby
Pověřen k jednání za právnickou osobu: <ul style="list-style-type: none"> - Veřejnoprávním titulem, - Soukromoprávním titulem (smlouva, plná moc, společenská smlouva, apod.) 	

Jak je zdůrazněno níže, při výkonu veřejné správy je nutné, aby příslušný orgán konající nějakou činnost v rámci dané agendy věděl, pro jakou formu zastupování je mandát umožněný nebo dokonce nutný. Zcela jiným způsobem se orgán veřejné moci bude chovat k mandátu plynoucímu z veřejnoprávního titulu rodičovství a jinak k mandátu plynoucímu ze soukromoprávního titulu plné

moci.

Je také vhodné rozlišovat účel mandátu, tedy typ úkonů, které prostřednictvím zastupované osoby klient veřejné správy dělá. Ty je možno rozdělit do následujících skupin:

- Nahlížení na údaje subjektů údajů bez jakéhokoliv interaktivního využívání či zapisování údajů (informační účel).
- Přístup k údajům subjektů a jejich reklamace, nebo pokud je přímo umožněna editace klientům veřejné správy (transakční účel).
- Zmocnění k přístupu či využívání údajů subjektu údajů pro třetí strany, nebo poskytnutí údajů z ISVS třetím stranám (zmocňovací účel).
- Činění podání a úkonů vůči orgánům veřejné správy (účel úkonu).
- Využívání elektronických klientských služeb jako je objednání se k úředníkovi.
- Zápis, úprava a zrušení mandátu.

Jednoznačná identifikace a autentizace klienta veřejné správy

Všechny subjekty povinné dle [zákona č. 250/2017 Sb., o elektronické identifikaci mají povinnost dle §2](#) využívat k prokázání totožnosti při elektronickém kontaktu pouze kvalifikovaný systém, konkrétně:

„Vyžaduje-li právní předpis nebo výkon působnosti prokázání totožnosti, lze umožnit prokázání totožnosti s využitím elektronické identifikace pouze prostřednictvím kvalifikovaného systému elektronické identifikace.“

Kvalifikovaný systém spravuje kvalifikovaný správce (státní orgán nebo akreditovaná osoba) a splňuje technické normy i specifikace Evropské unie a především je propojen s národním bodem pro identifikaci a autentizaci – tzv. Národní identitní autorita (NIA).

Identifikace a autentizace prostřednictvím NIA zajistí jen a pouze službu ověřené identity fyzické osoby, neboli každý systém čerpající služby NIA, se může spolehnout na to, že přihlášená fyzická osoba je skutečná ta, za kterou se vzdáleně a elektronicky vydává. Již se dále nezajišťují další služby typu autorizace.

Systém veřejné správy schopný komunikovat a získávat údaje z propojeného datového fondu

Systém poskytující elektronické služby veřejné správy musí být schopen komunikovat a získávat údaje z [propojeného datového fondu](#). K tomu musí systém odpovídat předpisům:

- [Zákon 365/2000 Sb.](#), o informačních systémech veřejné správy. Systém klasifikovaný jako Informační systém veřejné správy (ISVS) využívající referenční rozhraní veřejné správy.
- [Zákon 111/2009 Sb.](#), o základních registrech. Systém klasifikovaný jako agendový informační systém (AIS) využívající údaje základních registrů a editorů základních registrů dle svého agendového zákona.
- [Zákon 250/2014 Sb.](#), o elektronické identifikaci. Systém, který vyžaduje ověření totožnosti
- Nařízení eIDAS

Více o využívání údajů propojeného datového fondu a infrastruktury referenčního rozhraní je napsáno v kapitolách:

- [eGON Service Bus/Informační systém sdílené služby](#)
- [Centrální místo služeb](#)
- [Propojenný datový fond](#)

Centrální sdílené služby eGovernmentu dokáží zajistit následující mandáty pro fyzické osoby, které se prokázaly u poskytovatele služeb svou zaručenou elektronickou identitou:

- eGON služba [rosCtiPodleUdaju](#), [rosCtilco](#), [rosCtiAifo](#) (základní registr osob)
 - pro zajištění ověření, zda je fyzická osoba statutárním zástupcem
- eGON služba [aiseoCtiPodleUdaju](#), [aiseoCtiAifo](#) (agendový informační systém evidence obyvatel)
 - pro zajištění ověření, zda je fyzická osoba rodič nezletilého, který není svéprávný
 - pro zajištění ověření, zda je fyzická osoba zákonným zástupcem jiné fyzické osoby
 - pro zajištění ověření, zda je fyzická osoba opatrovníkem jiné fyzické osoby
 - pro zajištění ověření, zda je fyzická osoba manžel/manželka
- eGON služba [isknCtiVlastniky](#) (informační systém katastru nemovitostí)
 - pro zajištění ověření, zda je fyzická osoba vlastníkem nemovitosti
- Služba ISDS
 - Pro zajištění, zda je fyzická osoba pověřená k činění úkonů v ISDS vlastníkem datové schránky

Žádné další centrální služby ověření oprávnění/mandátů se v současné, ani dohledné době, neplánují. Proto je důležité, aby si každý poskytovatel elektronických služeb zajistil jiné typy mandátů sám.

Vlastní zajištění autorizace klienta veřejné správy

Každá vykonávaná agenda (výkon veřejné správy) může pro svoji potřebu vyžadovat jiné mandáty. Například mandát podání daňového přiznání za jinou fyzickou osobu, mandát nahlížení na zdravotnickou dokumentaci jiné fyzické osoby, nakládání s majetkem právnické osoby, u které nejsem statutárním zástupce, či například mandát k zastupování při dědickém řízení.

Všechny tyto mandáty se musí řešit v rámci dané agendy a jako ideální řešení navrhuje:

- Zřídit buď v jednotlivých agendových informačních systémech, nebo v rámci centralizované správy subjektů mandátní registr.
- V rámci mandátního registru určit předem definované typy mandátů přípustné v dané agendě a způsob zápisu mandátů pro nahlížení a pro transakce ze strany klienta
- Povolit zapisovat všem klientům mandáty dle definovaných typů pod svou zaručenou elektronickou identitou.
- Umožnit klientům přidat mandát i offline, například na přepážce úřadu.
- Při každém přihlášení klienta kontrolovat kromě mandátů z centrálních sdílených služeb eGovernmentu i vlastní mandátní registr a dát vždy při přihlášení vybrat klientovi, v jaké roli a s jakým mandátem chce pracovat.

Je důležité zdůraznit, že veřejná správa nemá rozlišovat formu komunikace a jednání s klientem. Tedy mandát obecně platící pro osobní jednání s úředníkem, nebo pro fyzické provádění úkonů na přepážce, musí mít klient umožněn využívat i při elektronické komunikaci a naopak. Také proto je nutné vést mandáty standardizovanou formou na jednom místě a využívat jich i při elektronické komunikaci klienta.

Mandát plynoucí z veřejnoprávního nebo soukromoprávního titulu a to včetně plných mocí a dohod o zastupování při správním jednání s úřady patří mezi společné rozhodné skutečnosti, tak jak jsou

zakotveny v souvisejících ustanoveních Správního řádu (zejména § 6 a § 50 a související). Proto je nanejvýš vhodné, aby příslušný orgán veřejné moci, pokud

- využívá a buduje centrální evidenci subjektů,
- centrální evidenci rozhodných skutečností,
- skutečnosti o zapsaném anebo z něčeho plynoucím mandátu k zastupování,
- je zahrnul do rozhodných skutečností.

Klient se totiž může odvolat na příslušná ustanovení správního řádu a neposkytovat zejména plné moci a další dokumenty, z nichž mandát plyne, úřadu opakovaně.

[NIA](#), [Národní identitní prostor](#), [Národní bod](#), [Identity provider](#), [Service provider](#), [IdP](#), [Kvalifikovaný správce](#), [Kvalifikovaný poskytovatel](#), [Funkční celek](#), [mandáty](#), [mandáty v elektronické komunikaci](#), [zastupování](#), [oprávnění](#), [mandát](#)

From:
<https://archi.gov.cz/> - **Architektura eGovernmentu ČR**

Permanent link:
<https://archi.gov.cz/nap:nia>

Last update: **2020/05/13 09:41**

